

E-SEMINARS

Πρωτοποριακή Συνεχής Επαγγελματική και Προσωπική Εκπαίδευση

Προσωπική Βελτίωση

Διαπαιδαγώγώ 1

Περιεχόμενα

- 1. Η τέχνη του να είσαι γονέας**
- 2. Διαπαιδαγώγηση με βάση την σχέση**
- 3. Ο ισότιμος γονέας**
- 4. Η θέση του παιδιού στην οικογένεια**
- 5. Η ανάγκη του παιδιού να «ανήκει»**

Η Τέχνη του να είσαι γονέας

Έχετε αναρωτηθεί ποτέ πως για να οδηγήσετε ακόμη και ένα «παπάκι» χρειάζεται να έχετε εκπαιδευτεί, να έχετε δώσει εξετάσεις και να έχετε αποκτήσει το σχετικό δίπλωμα, ενώ για να γίνετε γονέας, δεν χρειάζεται τίποτα; Είναι πραγματικά εντυπωσιακό, πόσο λίγη σημασία δίνουν οι άνθρωποι στην εκπαίδευση τους, προκειμένου να αποκτήσουν παιδιά και να τα διαπαιδαγωγήσουν σωστά.

Σε συζητήσεις που κάνουμε όλοι μεταξύ μας σχετικά με το ποιο σύστημα ακολουθούμε, το συντριπτικό ποσοστό απαντά **«με το ένστικτο»** λες και η διαπαιδαγώγηση περιορίζεται στον θηλασμό ή στην προστασία του παιδιού από τα άγρια θηρία. **Μάλλον εννοούνε, πως θα ακολουθήσουν τον τρόπο με τον οποίο μεγάλωσαν οι ίδιοι, επαναλαμβάνοντας δηλαδή τα ίδια λάθη που έκαναν οι γονείς τους σε εκείνους.** Γιατί αν παρατηρήσετε καλά την συμπεριφορά σας, θα βρείτε πολλές ομοιότητες στον τρόπο που αντιμετωπίζετε, μιλάτε, συμπεριφέρεστε στα παιδιά σας.

Αν κάθε γενιά, έκανε λίγο λιγότερα λάθη από την προηγούμενη, σήμερα ο κόσμος μας θα ήταν καλύτερος. Αν το μεγάλο λάθος το κάναμε λίγο μικρότερο, τότε σήμερα θα είχαμε λιγότερα και μικρότερα λάθη στην συμπεριφορά μας απέναντι στα παιδιά. Αυτός είναι και ο στόχος της εκπαίδευσης στην διαπαιδαγώγηση. Δεν είναι να γίνουμε τέλειοι γονείς, τέλειοι άνθρωποι, τέλειοι σύζυγοι.

Σημασία έχει να μάθουμε τις βασικές αρχές που διέπουν την σχέση του γονέα με το παιδί του, τις συμπεριφορές και των δύο, τις αντιδράσεις τους και τους στόχους που έχουν. Να μάθουμε τι να κάνουμε σε κάθε περίπτωση, έτσι ώστε η ζωή μας στο σπίτι και μέσα στην οικογένεια να γίνει ευκολότερη και το κλίμα χαλαρό και ήρεμο.

Γιατί σήμερα η «γονεϊκή» όπως λέγεται πλέον έχει :

Κανόνες,

Όρους,

Κατευθύνσεις,

Πρακτικές και

Τεχνικές

που έχουν δοκιμαστεί και αποδεδειγμένα φέρνουν αποτελέσματα.

Αυτό τον πλούτο των γνώσεων και πρακτικών θα έχουμε την ευκαιρία να συζητάμε μέσα από αυτό το e-Seminar, έτσι που τα παιδιά μας να γίνονται καλύτεροι άνθρωποι και μέσα από αυτή την διαδικασία να γινόμαστε και εμείς καλύτεροι με αυτά.

Διαπαιδαγώγηση με βάση τη σχέση.

Η διαπαιδαγώγηση για να είναι αποτελεσματική

πρέπει να βασίζεται

σε συγκεκριμένες αρχές και στόχους.

Οι γονείς έχουν και αρχές και στόχους, αν και πολλές φορές δεν μπορούν να τα διατυπώσουν γιατί δεν τα έχουν συνειδητοποιήσει. Άλλες φορές πάλι αντιδρούν ανάλογα με την στιγμή και την δεδομένη κατάσταση που αντιμετωπίζουν.

Αν δεν υπάρχουν αρχές, τότε οι γονείς παραπαίουν ανάμεσα σε δύο ακραίες συμπεριφορές που είναι :

- το παραχάϊδεμα και
- η παραμέληση του παιδιού.

Δηλαδή, ή θα ασχολούνται συνεχώς μαζί του και θα του κάνουν όλα τα χατίρια ή δεν θα του δίνουν καμία σημασία και θα το αφήσουν να μεγαλώσει μόνο του.

Και οι δύο αυτές συμπεριφορές, δημιουργούν ψυχικά προβλήματα στο παιδί και πολλές ενοχές στους γονείς.

Γιατί όλοι οι γονείς έχουν ένα αρνητικό συναίσθημα σχετικά με τον τρόπο που μεγαλώνουν τα παιδιά τους, με τον χρόνο που τους αφιερώνουν και με άλλα πολλά που εκφράζονται στην συμπεριφορά των παιδιών. Ακούνε και τι γίνεται με τα παιδιά φίλων τους και η σύγχυση γίνεται ακόμη μεγαλύτερη.

Η βασική αρχή που λύνει το μεγαλύτερο μέρος, αν όχι όλα τα προβλήματα, και που δίνει όλες τις αποτελεσματικές κατευθύνσεις διαπαιδαγώγησης είναι :

«Σημασία έχει η σχέση που ο γονέας έχει με το παιδί του».

Δηλαδή, η όλη διαπαιδαγώγηση πρέπει να γίνεται μέσα από «καλή σχέση» και όχι μέσα από ανταγωνισμό, συγκρούσεις, επιβολές και αυταρχισμό.

Η «καλή σχέση» ορίζεται και έχει 4 συστατικά :

- * **σεβασμό,**
- * **ποιοτικό χρόνο**
- * **έμπρακτο ενδιαφέρον**
- * **ενθάρρυνση.**

Στον βαθμό που υπάρχουν αυτά τα συστατικά στην σχέση του γονέα με το παιδί, στον ίδιο βαθμό η σχέση είναι καλή, συνεργατική, σχέση αγάπης. Αλλιώς μιλάμε για κακή σχέση, ανταγωνιστική και σχέση επιβολής. Και τα 4 αυτά συστατικά θα αναλυθούν σε επόμενα e-Seminars γιατί είναι πολύ ουσιαστικά για την διαπαιδαγώγηση των παιδιών.

Σημασία έχει τώρα να γίνει αντιληπτό, πως προέχει η σχέση του γονέα με το παιδί, έναντι κάθε άλλου γεγονότος όπως : ζημιά, ανυπακοή, ακαταστασία, άρνηση φαγητού και ύπνου, αλλά και παραβίαση ωραρίου εξόδου του παιδιού, επιλογή φίλων που δεν τους εγκρίνουμε, επιλογές εμφάνισης κλπ.

Κάθε γονέας θα πρέπει να καταλάβει πως

ο ρόλος του δεν είναι να εξαναγκάζει

το παιδί να κάνει ό,τι εκείνος νομίζει

πως είναι σωστό ή ότι

θεωρείται γενικά σωστό.

Ο ρόλος του γονέα είναι να προετοιμάσει το παιδί για την μετέπειτα ζωή του (το βρέφος για την παιδική ηλικία, το παιδί για την εφηβική και τον έφηβο για την ενήλικη ζωή του).

Συνεπώς, ο αυταρχισμός, ο εξαναγκασμός, η επιβολή, η τιμωρίες, το ξύλο, ο ψυχολογικός πόλεμος και κάθε άλλο «όπλο» που τραυματίζει την σχέση, πρέπει να καταργηθεί από την διαπαιδαγώγηση, αν το ζητούμενο είναι να δημιουργήσουμε υγιή παιδιά και όχι φοβισμένα ανθρωπάκια.

Ο Ισότημος Γονέας

Ένα βασικό στοιχείο που πρέπει να ξεκαθαριστεί μέσα στην οικογένεια είναι το μοντέλο διοίκησης που θα εφαρμοστεί. Αν δημιουργηθεί η κλασική ιεραρχία όπου στην κορυφή βρίσκεται ο πατέρας (ή σπανιότερα η μητέρα), αμέσως από κάτω η μητέρα και πάρα κάτω τα παιδιά, τότε έχουμε ένα συνηθισμένο μοντέλο ανταγωνισμού εκείνων που βρίσκονται χαμηλά με εκείνους που βρίσκονται υψηλότερα.

Αυτός είναι ο λόγος που οι δύο γονείς έχουν ανταγωνιστική σχέση μεταξύ τους και επίσης αυτός είναι ο λόγος που τα παιδιά έχουν ανταγωνιστική σχέση με τους γονείς. Ποιος δεν θα θέλει να πολεμήσει εκείνον που έχει αυτοανακηρυχθεί σε «ανώτερο» άρχοντα που θέλει να κάνει ό,τι εκείνος θέλει και μάλιστα με επιβολή; Τι είδους σχέση μπορεί ένας γονέας να αναπτύξει με τα παιδιά του, αν μονίμως είναι ο δυνάστης και ο αυταρχικός άρχοντας;

Έναντι αυτού το κλίματος, η σωστή διαπαιδαγώγηση προτείνει την «ισοτιμία». Ο όρος δεν έχει καμία σχέση με την «ισότητα» που αναφέρεται σε ποσοτικά χαρακτηριστικά. Η «ισοτιμία» έχει σχέση με ποιοτικά χαρακτηριστικά και είναι μια δυναμική έννοια, στην οποία δυστυχώς δεν έχουμε συνηθίσει, για να μην πω, πως μας είναι και τελείως άγνωστη.

**Η «ισοτιμία» ορίζεται ως το αυτονόητο και αυτοδίκαιο
δικαίωμα του καθένα μέσα στην οικογένεια
να έχει την «θέση» του σ' αυτήν.**

Η «θέση» που έχει συνοδεύεται από υποχρεώσεις και δικαιώματα που έχει έναντι του εαυτού του και της οικογένειάς του. Μάλιστα, τα δικαιώματα έπονται των υποχρεώσεων και απολαμβάνονται μόνον όταν οι υποχρεώσεις έχουν υλοποιηθεί. **Στην «ισοτιμία» δεν υπάρχει ανώτερος και κατώτερος.** Κάθε μέλος της οικογένειας είναι «ισότιμο» με το άλλο, με την έννοια που είπαμε και δεν μπορεί να έχει περισσότερα προνόμια ή να του γίνονται χάρες.

Εκεί όπου δεν υπάρχει η «ισοτιμία», ένα παιδί μπορεί να γίνει δυνάστης της οικογένειας και να την κάνει ό,τι θέλει : να της καθορίζει το ωράριο εργασίας, ύπνου και φαγητού, το οικονομικό της πρόγραμμα, τις εξόδους της, τις εκδρομές της, την παρακολούθηση στην τηλεόραση και ένα σωρό άλλα. Αν δεν γίνει αυτό, τότε θα συμβεί τα παιδιά να είναι χωμένα στα δωμάτια τους σαν τα ποντίκια, για να αποφύγουν τις φωνές και το ξύλο από τον αυταρχικό μπαμπά ή την σκληρή μαμά.

Η «ισοτιμία» διευκολύνει την συνεργασία ανάμεσα στα μέλη της οικογένειας, όπου κανείς δεν αισθάνεται αδικημένος αφού διατηρεί αναλλοίωτα τα δικαιώματα του (εφ' όσον είναι εντάξει στις υποχρεώσεις του). Κάθε παρέκκλιση από την «ισοτιμία» εντοπίζεται αμέσως, συζητάται από όλα τα μέλη της οικογένειας και λαμβάνονται αποφάσεις για την συνέχεια.

Δεν είναι χωρίς προβλήματα αυτή η διαδικασία, δεν είναι χωρίς κόπο και αρκετό κόπο στην αρχή, αλλά τα πλεονεκτήματα της είναι μεγάλα και φαίνονται κυρίως όταν μεγαλώσουν τα παιδιά και γίνουν υπεύθυνοι άνθρωποι και όχι κακομαθημένα και παραχαϊδευμένα παιδιά .

Η Θέση του παιδιού στην οικογένεια

Και επειδή μιλήσαμε για τη θέση που πρέπει να έχει κάθε μέλος της οικογένειας μέσα σ' αυτήν, ας δούμε ποια είναι η θέση του παιδιού.

Αυτό που συνηθίζεται στις περισσότερες οικογένειες είναι το παιδί να βρίσκεται στο κέντρο του ενδιαφέροντος, ιδιαίτερα όταν είναι μικρό (έως 5 χρόνων) και όταν είναι το πρωτότοκο. Όλοι το έχουν για παιχνίδι, όλοι του κάνουν τα χατίρια, όλοι τρέχουν αν το εξυπηρετήσουν και κάνουν συναγωνισμό ποιόν θα προτιμήσει και σε ποιόν θα κάνει τις περισσότερες χαρούλες. Αν το παιδί είναι μεγαλύτερο και μοναχοπαίδι, εξακολουθεί να είναι ο «άρχων της οικογένειας» και μάλιστα χωρίς συναγωνισμό (αφού δεν υπάρχει άλλο παιδί). Αν όμως έχει αδέρφια, αμέσως γίνεται αναφορά στο «μικρό» και στο «μεγάλο» ή στο «αγόρι» και το «κορίτσι» που συνοδεύεται μάλιστα και από συγκεκριμένες συμπεριφορές, απαράδεκτα ανισομερείς.

Υπάρχουν περιπτώσεις όπου ένα παιδί είναι πολύ όμορφο ή παχύ ή ψηλό ή καλός μαθητής, τακτικό, συνεπές κλπ. και το άλλο να μην είναι έτσι ή να είναι το αντίθετο. **Η κοινωνία μας και η κουλτούρα που έχουμε , πάντα δίνει προτεραιότητα στο παιδί εκείνο που έχει τα «θετικά χαρακτηριστικά» έναντι εκείνου που έχει τα «αρνητικά χαρακτηριστικά».**

Υπάρχουν προτιμήσεις και συμπάθειες μέσα στην οικογένεια ακόμη και από τους ίδιους τους γονείς. Δεν είναι λίγοι εκείνοι που λένε πως έχω ένα «καλό» παιδί και ένα «ζωηρό» παιδί ή ακόμη χειρότερα, πως έχω ένα εξαιρετικό παιδί και έναν αλήτη ή μια πολύ καλή κόρη και μια αλήτισσα.

**Όλα αυτά που διαχωρίζουν τα παιδιά σε «καλά» και «κακά»
τους δίνουν θέσεις που δεν είναι «ισότιμες»
και γι αυτό υιοθετούν τις αντίστοιχες συμπεριφορές.**

Ένα παιδί που χαρακτηρίζεται ως ακατάστατο, κακός μαθητής ή αλήτης, θα οδηγηθεί να ενισχύσει την συμπεριφορά του αυτή, διαμορφώνοντας έναν αντίστοιχο χαρακτήρα. **Ο λόγος που θα γίνει αυτό, είναι γιατί το ίδιο το παιδί χάνει την αυτοεκτίμηση του και συνήθως γίνεται εκείνο που του έχουν υποδείξει, πρώτα οι γονείς του και μετά το υπόλοιπο περιβάλλον.** Τι μπορεί να περιμένει κανείς από έναν αλήτη ή μία αλήτισσα; Αντίστοιχες συμπεριφορές.

Κανονικά και σύμφωνα με τις αρχές που ορίσαμε, το κάθε παιδί έχει την θέση του στην οικογένεια εφ' όσον έχει υποχρεώσεις και δικαιώματα.

Τα «καλά» παιδιά επιδεικνύουν με υπερηφάνεια την ανταπόκριση τους στις υποχρεώσεις τους και έτσι απολαμβάνουν αντίστοιχα τα δικαιώματά τους. **Όμως η προσοχή των γονέων πάντα πέφτει στο «προβληματικό» παιδί, παραμελώντας το άλλο, με την δικαιολογία πως «αυτό δεν έχει ανάγκη, είναι τέλειο»!** Ενώ το άλλο «χρειάζεται φροντίδα και κινήγητο μαζί»! **Μια τέτοια τοποθέτηση των παιδιών σε αντίστοιχες θέσεις δημιουργεί πολλά προβλήματα και στα δύο παιδιά.**

Το πρώτο, το «καλό» βλέπει πως οι γονείς του το εγκαταλείπουν και προσέχουν το άλλο, οπότε βγάζει το συμπέρασμα πως δεν είναι και τόσο σωστό να είναι «καλό» ή πως είναι ίσως καλύτερα να χαλάσει και αυτό για να το προσέξουν οι γονείς του. Από την άλλη μεριά, το «κακό» παιδί, διαπιστώνει πως έχει το ενδιαφέρον των γονιών του επειδή είναι κακό και βλέπει πως έχουν εγκαταλείψει το «καλό» παιδί. Άρα, καλά κάνει και είναι κακό και ίσως χρειάζεται να γίνει ακόμη χειρότερο για να έχει ακόμη περισσότερο το ενδιαφέρον και την φροντίδα των γονιών του.

Αυτά προκαλεί η τοποθέτηση των παιδιών, όχι σε «ισότιμη» βάση, αλλά ανάλογα με την συμπεριφορά τους.

Θα συνεχίσουμε όμως το ίδιο θέμα στο επόμενο e-Seminar

Η Ανάγκη του παιδιού να «ανήκει»

Η Ατομική Ψυχολογία του Α. Άντλερ, έχει διατυπώσει την αρχή :

***Πως η βασικότερη ανάγκη του κάθε ανθρώπου
είναι να αισθάνεται ότι «ανήκει» σε μια ομάδα
μαζί με άλλους ανθρώπους.***

Βασισμένος στην πρώτη αρχή που διατύπωσε ο Αριστοτέλης, πως ο άνθρωπος είναι κοινωνικό ον, δηλαδή γέννημα της κοινωνίας και δεν μπορεί να ζήσει έξω από αυτήν.

Το θεμελίωσε και ψυχολογικά, ανακαλύπτοντας και τεκμηριώνοντας πως όλες οι ψυχικές ασθένειες προκύπτουν από το γεγονός πως ο ασθενής αισθάνεται πως είναι μόνος στον κόσμο, απομονωμένος και χωρίς κανένα στήριγμα για να αντιμετωπίσει τις δυσκολίες της ζωής.

Η πρώτη κοινωνία του παιδιού είναι η οικογένεια του.

Σ' αυτήν προσπαθεί να ανήκει και να βρει την θέση του.

Όμως η διαπαιδαγώγηση των γονέων δεν του επιτρέπει να αποκτήσει μια **«ισότιμη» θέση**, αλλά το παρασύρει στο να αποκτήσει την εξουσία επάνω στους γονείς και τα άλλα αδέρφια. Έτσι οι προσπάθειες του κατευθύνονται προς λάθος δρόμο, που τον ακολουθεί μέχρι την ενήλικη ζωή του.

Από βρέφος λοιπόν, βγάζει συμπεράσματα για το περιβάλλον του και για τη σχέση που έχει με τους γονείς του, που είναι τελείως εξουσιαστική επάνω τους. Ζητάει αυτό που έχει ανάγκη και το θέλει αμέσως και χωρίς καθυστέρηση, αλλιώς ουρλιάζει για να κινητοποιήσει την μητέρα του πρώτα και μετά τον πατέρα του. Και όσο είναι βρέφος, είναι λογικό να το ταΐσει κάποιος, γιατί ακόμη δεν έχει την αντίστοιχη ικανότητα. Όταν όμως μεγαλώσει και μπορεί, τότε το να του βάζει ο γονέας το φαγητό στο τραπέζι, ενώ εκείνο μπορεί και μόνο του, έχει άλλη σημειολογία και περιεχόμενο. Τότε αντιλαμβάνεται το παιδί, πως η θέση του είναι ... στον θρόνο του βασιλιά. Εκεί όπου μπορεί να έχει στα πόδια τους υπηκόους του. Τότε το παιδί, νομίζει πως ανήκει στην οικογένεια, μόνο όταν την καταδυναστεύει και μόνο όταν όλη η οικογένεια το υπηρετεί. **Όμως, ανεβασμένο εκεί στον θρόνο, έχει ένα πρόβλημα. Το πρόβλημα του είναι πως αισθάνεται μόνο**, δηλαδή ότι δεν ανήκει στην οικογένεια, πως βρίσκεται έξω και πάνω από αυτή και τότε αρχίζουν τα προσωπικά του προβλήματα.

Μη ικανοποιώντας την ανάγκη του παιδιού να ανήκει στην οικογένεια, ισότιμα μαζί με τους άλλους και όχι «επί» των άλλων, δημιουργείται ένας χαρακτήρας αντικοινωνικός και εχθρικός. Βλέπει όλο τον κόσμο εχθρικό ως προς τις επιθυμίες του και γι αυτό δεν συνεργάζεται, δεν συνυπάρχει, δεν κάνει καλές σχέσεις με τους γονείς του, αλλά και με τον υπόλοιπο κόσμο.

**Η αίσθηση του παιδιού ότι ανήκει,
δημιουργείται και παγιώνεται
όταν διαπιστώσει πως μέσα στην οικογένεια
δεν υπάρχουν ανώτερες και κατώτερες θέσεις,
προνομιούχες ή μη, αλλά μόνο ισότιμες,
με υποχρεώσεις και δικαιώματα,
με σεβασμό και ενδιαφέρον του ενός για τον άλλον,
με ενθάρρυνση και αγάπη.**